

BirdLife Suomi ry BirdLife Finland rf
Annankatu 29 A 16, 00100 HELSINKI
Puh. (09) 4135 3300, fax (09) 4135 3322
Sähköposti: toimisto@birdlife.fi
www.birdlife.fi

Vastaanottaja:
Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Asia: lausunto metsähanhikannan hoitosuunnitelmaluonnoksesta (VN /18816/2024)

Kiitämme maa- ja metsätalousministeriötä metsähanhen kannanhoitosuunnitelman laatimisesta ja mahdollisuudesta antaa luonnoksesta lausunto.

Luonnos lähetettiin lausunnonle kesälomakaudella suhteellisen lyhyellä lausuntoajalla, mikä on hieman rajoittanut mahdollisuuttamme perehtyä syvällisesti suunnitelmaan. Olemme tutustuneet suunnitelmaan ja lausumme siitä seuraavaa.

Pidämme suunnitelmaa tärkeänä ja hyvin laadittuna. Se sisältää runsaasti tärkeitä ja hyviä toimenpiteitä, joista kaikkia emme lausunrossamme nosta esiin, vaan keskitymme kohtiin, joita voisi mielestämme edelleen kehittää.

Harmaiden hanhien: taigametsähanhen, tundrametsähanhen ja tundrahanhen muutonaikaisessa esiintymisessä on tällä vuosituhanella tapahtunut valtavan suuria muutoksia ja muutoksen tulevat edelleen jatkumaan¹. Tapahtuneet ja tapahtuvat muutokset aiheuttavat haasteita metsähanhen kannanhoidolle ja erityisesti eri metsähanhilajien seurannalle. Suunnitelmassa ei ole mielestämme kaikilta osin tunnistettu kyseisiä haasteita. Kevätmuuton aikainen esiintymiskuva on tärkeää päivittää nykytilannetta vastaavaksi.

Suunnitelmassa oletetaan yleisesti, että talvehtimis- ja levähdysalueilta saatavat tiedot taigametsähanhen populaation kehityksestä ja poikastuoton vaihtelusta kuvastavat tilannetta myös Suomen pesimäalueilla. Olosuhteet Suomessa poikkeavat kuitenkin monin tavoin pääpesimäalueen olosuhteista esimerkiksi pesimäsoiden ojituksen, metsätalouden tehokkuuden ja metsäautotieverkoston osalta. Kannan kehitys ja poikastuotto Suomessa voivat poiketa merkittävästi pääpesimäalueen tilanteesta. Suomen pesimäkanta on oletetulta suuruudeltaan vain muutamia prosentteja kokonaiskannasta. Tätä epävarmuutta ja olosuhteiden erilaisuutta olisi tärkeää korostaa suunnitelmassa.

Suunnitelmassa kannattaisi kuvata myös kansainvälisesti tärkeiden lintualueiden (IBA, Important Bird and Biodiversity Area²) ja maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden (MAALI³) verkostot ja niissä tunnistetut tärkeimmät metsähanhien kerääntymisalueet sekä metsähanhen päämuuttoreitti⁴, erityisesti taigametsähanhen kapea päämuuttoreitti Merenkurkun ja Pohjois-Pohjanmaan rannikon välillä. Reitillä on (ja sille on suunniteltu lisää) paljon tuulivoimaloita, jolloin törmäyskuolleisuudella voi olla populaatiotason vaikutuksia. MAALI-alueet kannattaisi mainita priorisoitaviksi myös muutonaikaisten levähdysalueiden hoito –kohdassa sekä maankäytön suunnittelun kehittämisessä.

¹ <https://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/maatalouslinnut/pelloilla-levahtavat-hanhet/>

² <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/iba/>

³ <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/maali/>

⁴ <https://tiedostot.birdlife.fi/pdf/lintujen-paamuuttoreitit-raportti-2023-birdlife.pdf>

METSÄSTYS

Metsähänhen vähenemisen syistä todetaan, ettei niitä tunneta, vaikka kansainvälisen hoitosuunnitelman mukaan liian voimakas metsästyskuolleisuus oli todennäköinen syy. Tämä pitäisi todeta myös kansallisessa suunnitelmassa, sillä se lisäisi metsästäjien keskuudessa ymmärrystä lajin metsästyksen säätelyn tarpeellisuudesta.

Suunnitelmassa on käsitelty varsin hyvin metsästyksen säätelyyn periaatteet. Mielestämme suunnitelmassa tulisi edelleen kehittää säätelyä muun muassa keskeyttämällä metsähänhien metsästys marraskuun alusta alkaen ja kieltämällä ravintohoukuttimen ja kaaveiden käyttö. Metsästyksen rajoittaminen marraskuussa on tarpeen, koska valoisa aika on lyhyt ja olosuhteet hanhien selviytymiselle ja muuttoon valmistautumiselle hyvin haastavat. Ravintohoukuttimen ja kaaveiden käyttö voi vastaavasti lisätä populaation kannalta arvokkaimpien aikuisten lintujen osuutta saaliissa.

Metsästyksen säätelyyn tulisi lisätä turvallisten häirintävapaiden yöpymiskosteikkojen verkoston laatiminen syksyisten levähdysalueiden lisäämiseksi. Tämä liittyy myös muutonaikaisten levähdysalueiden hoitoon. Haluamme korostaa, että metsähänhien kaikkien nykyisten tärkeimpien syysruokailualueiden yhteydessä on yöpymiseen ja levähtämiseen sopiva häiriötön vesialue, jolla ei metsätetä.

Mielestämme saaliin kuvaaminen ja toimittaminen riistatutkimuksen käyttöön tulee säätää velvollisuudeksi. Nykyään kaikilla on älylaite, jolla kuva voidaan ottaa jopa heti saaliin saamisen jälkeen.

Suunnitelmassa esitetään, että levähdysalueilla tapahtuvan metsästyksen tulisi kohdistua ensisijaisesti Novaja Zemljan sulkasatoalueilta muuttaviin yksilöihin. Mielestämme tämä on osin kannan kasvun kannalta ristiriitainen tavoite, koska silloin saaliiksi saadaan vanhoja seuraavana vuonna todennäköisesti pesiviä lintuja. Toki, kun metsästys kohdistuu Novaja Zemljan sulkasatoalueilta muuttaviin yksilöihin, metsästys kohdistuu pienemmässä määrin Suomen omaan pesimäkantaan.

SEURANTA JA TUTKIMUS

Seuranta ja tutkimus –osio on hajanainen ja tarvitsee priorisointia. Sen osalta jää osin epäselväksi, mitä tullaan tekemään, ja mikä on tärkeää ja tarpeellista.

Parimäärän arviointiin, poikastuottoon ja sulkivien lintujen määrän seurantaan todetaan kehitettävien menetelmiä ja osiossa listataan mahdollisia menetelmiä ja niiden toteuttamiseen liittyviä hyviä ja huonoja puolia. Emme pidä hyvänä nykyistä muotoilua, jossa koko seurannan menetelmä ja toteuttaminen jätetään auki. Suunnitelmassa tulisi päättää käytettävistä menetelmistä ja niihin liittyvästä resurssitarpeesta. Pidämme todennäköisenä, että tiedot kannanhoidon kannalta keskeisistä populaatioparametreista jäävät selvittämättä ja seuraamatta, jos menetelmästä ei suunnitelmassa päätetä.

Suunnitelmassa mainitaan tutkittavaksi tuuli- ja aurinkovoiman kumulatiivisten vaikutusten selvittäminen. Pidämme kumulatiivisten vaikutusten selvittämistä akuutimpana tutkimustarpeena sen selvittämistä, mikä on pesivien metsähänhien vaste tuulivoimaloiden rakentamiselle. Tuulivoimalat vaikuttavat tutkitusti pesimälinnustoon ja useiden lajien reviirit tyhjenevät jopa kilometrien etäisyydellä tuulivoimaloista. Metsähänhi on pesimäaikaan hyvin arka ja tuulivoimaloita on suunniteltu ja rakennettu myös metsähänhien pesimäseuduille, siitä huolimatta, ettei voimaloiden vaikutuksesta pesiviin tai sulkiviin metsähänhiin ole tietoa. Myöskään kumulatiivisia vaikutuksia ei voi selvittää, jos tätä perustietoa ei ole selvitetty.

Tutkittavista asioista suunnitelmassa tulisi olla vain ne tutkimustarpeet, joilla on lajin hyvinvoinnin ja kannanhoidon kannalta merkitystä, ja jotka on suunnitelman valossa tarpeen toteuttaa ja rahoittaa.

VIERAS- JA PIENPETOKANTOJEN HALLINTA

Pesimä- ja poikueympäristöjen hoidossa on esitetty yhtenä toimenpiteenä vieraspetojen torjunta metsähänhen pesimäelinympäristöissä. Vieraspetojen pyynti käsitellään kuitenkin kohdassa seitsemän, eikä sitä ole mielekästä käsitellä yleisluonteisesti elinympäristöjen hoito –kohdassa, ilman mainintaa tarpeesta keskittää tehopyynti tietyille linnustollisesti tärkeille alueille.

Suunnitelmassa voisi myös korostaa pienikokoisempia nisäkäspetoja saalistavien ilvesten ja susien kantojen ylläpitoa metsähänhialueilla hanhien pesintöihin kohdistuvan saalistuksen vähentämiseksi.

SUUNNITELMAN TOTEUTTAMISAIKATAULU

Suunnitelmasta puuttuu kokonaan sen toteuttamisaikataulu ja priorisointi. Vaikka osa toimenpiteistä on jatkuvia, kuten metsästyksen säätely, suunnitelmaan olisi tärkeää kirjata joko kunkin toimenpiteen prioriteetti (suuri, kohtalainen, pieni) tai toteutus- / tavoitevuodet. Tämä lisää myös mahdollisuuksia löytää toimenpiteille rahoitusta. Ilman priorisointia ja tavoiteaikataulua on suuri riski, että suunnitelma jää keskeisiltä osiltaan toteutumatta. Priorisoinnin voi esittää esimerkiksi taulukossa.

MUITA HUOMIOITA

Johdannon kannanhoitoyksiköihin liittyvä taksonomian käsittely on suunnitelman luonne ja metsähanhen muotojen luokittelun monimutkaisuus ja tulkintojen vaihtelu huomioiden turhan yksityiskohtainen. Ainakin alalajeja käsittelevän ensimmäisen kappaleen viimeinen lause olisi hyvä poistaa, koska se on tämän hetkisen vallitsevan käsityksen vastainen.

Olemme lisäksi kommentoineet ja esittäneet muutoksia muokkausmerkinnöin suoraan suunnitelman word-dokumenttiin.

Pyydämme ministeriötä ottamaan suunnitelman kehittämisessä huomioon edellä esittämämme.

BirdLifen Suomen puolesta

Helsingissä 14.8.2024

Teemu Lehtiniemi
Suojelu- ja tutkimusjohtaja